

Refleksionskort om autisme og kønsidentitet – til personalegrupper

VISO Den nationale Videns- og
Specialrådgivningsorganisation

 **Social- og
Boligstyrelsen**

REFLEKSIONSKORT OM AUTISME OG KØNSIDENTITET – TIL PERSONALEGRUPPER

Kortene er til jer, der ønsker at understøtte den faglige refleksion og dialog om en styrket tilgang til borgere med autisme, der har behov for støtte ift. deres kønsidentitet.

FORBEREDELSE

I kan bruge kortene i små eller større grupper (det anbefales 3-6 personer).

Planlæg fx et forløb, hvor I over noget tid tager ét tema pr. møde. Start gerne med kategorien 'sprog' og kortet med køn-modellen. På næste møde tager I kategorien 'forståelser og forforståelser' osv.

I kan også tage kortene i en vilkårlig rækkefølge, lægge de "brugte" kort til side og fortsætte med de resterende næste gang, I tager kortene i brug.

Afsæt gerne ca. 1 time pr. tema / pr. 5 kort.

 **Social- og
Boligstyrelsen**

REFLEKSIONSKORT OM AUTISME OG KØNSIDENTITET – TIL PERSONALEGRUPPER

SÅDAN BRUGER I KORTENE

I kan følge processen her fra 1-4 eller udvælge de trin, der passer jer:

1. Vælg et kort og læs det højt
2. Skriv jeres overvejelser ned hver for sig
3. Tal sammen to-og-to
4. Drøft jeres overvejelser i plenum

I kan evt. vælge at slutte refleksionsmødet med at spørge jer selv: "afleder vores drøftelser her nogle konkrete handlinger enten borgerrettede eller organisatoriske? Og i så fald, hvem gør hvad?"

Nogle af kortene starter med en case. Alle borgerne i de fiktive cases har autisme.

God fornøjelse og husk:
Der findes ingen rigtige eller forkerte svar.

 **Social- og
Boligstyrelsen**

Kortene er inddelt i 5 kategorier:

SPROG

Sprog er ikke kun beskrivende, men former også handlinger og adfærd i praksis. Derfor er det vigtigt, hvordan der tales om køn i samarbejdet med borgeren.

FORSTÅELSER OG FORFORSTÅELSER

Man kan forstå og tale om både køn og autisme på forskellige måder. Alle har forforståelser, der, hvis vi ikke er bevidste om dem, kan få betydning for, hvordan vi møder borgerne.

SAMARBEJDE MED ANDRE AKTØRER

I et samarbejde mellem fagprofessionel og borger, kan der være andre, der har indflydelse på borgers trivsel fx pårørende eller andre fagprofessionelle.

METODER OG TILGANGE

Det er vigtigt at have en fælles forståelse ift. de faglige tilgange og metoder, så disse ikke baseres på den enkelte medarbejders personlige erfaringer og holdninger.

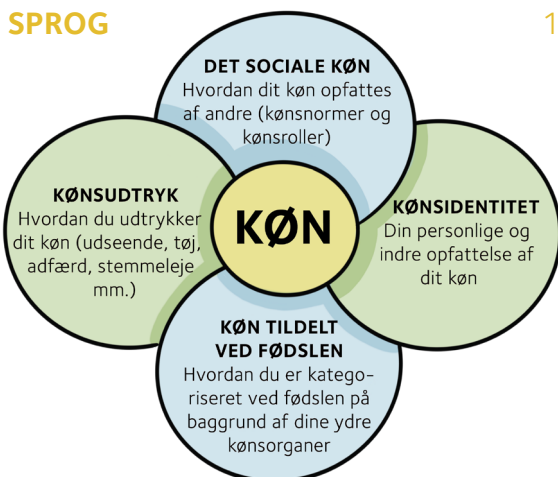
OMSORG OG SELVBESTEMMELSE

I en socialfaglig praksis er der ofte en opgave i at balancere mellem sin fagprofessionelle omsorg og borgers ret til selvbestemmelse.

 **Social- og
Boligstyrelsen**

SPROG

1

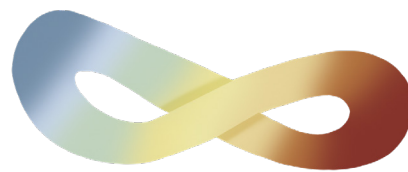

i Modellen her deler begrebet 'køn' op. Læs de fire underkategorier højt for dine kollegaer.

- ?**
- Hvad tænker du om denne måde at dele begrebet køn op på?
 - Hvordan kan I understøtte et nuanceret sprogbrug ift. køn 1) i personalegruppen og 2) i jeres samarbejde med borgerne?

SPROG

2

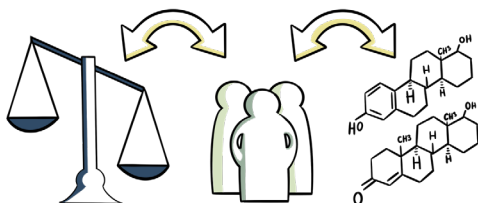

i Samtaler om køn og kønsidentitet kan ofte komme til at overlappe med emner som seksualitet og seksuel orientering. De er begge vigtige dele af en persons identitet, men de er uafhængige af hinanden.

- ?**
- Hvordan tænker du, at 'køn' og 'kønsidentitet' adskiller sig fra en persons 'seksualitet' og 'seksuelle orientering'?
 - Og hvornår tænker du, at de kan influere hinanden?
 - Har du eksempler, hvor det var svært at adskille de to emner?

SPROG

3

i Transition bruges om den proces, et individ gennemgår, når vedkommende bevæger sig væk fra sit fødselstildelte køn. Der kan både være sociale, juridiske og medicinske aspekter ved en transition. For nogle transpersoner er der et bestemt mål (fx at blive anerkendt som mand eller kvinde), men for andre er der ikke et endegyldigt mål.

- ?**
- Kan du komme på eksempler, hvor du tænker vedkommende er/var i transition som beskrevet her?
- Det kan både være en borger eller andre.

SPROG

4

i René veksler mellem kvinde og non-binær og bruger nogle dage pronominerne 'hun/hende' og andre dage 'de/dem'. Du og dine kollegaer har svært ved at navigere i det, og René bliver ofte vred og/eller ked af det, når I bruger de forkerte pronominer.

- ?**
- Hvordan er sproget med til at påvirke samarbejdet i denne case?
 - Hvordan kan I som personalegruppe møde René, så det ikke påvirker René og samarbejdet negativt?

i

På botilbuddet, hvor du arbejder, har I tidligere aftalt på et p-møde, at man som fagprofessionel bruger det navn og de ord og begreber, som borgerne selv ønsker. For at hjælpe hinanden har I aftalt, at I retter på jer selv og hinanden, når I fx kommer til at bruge forkerte pronominer. I har fået en ny kollega, som ikke har været med i processen, der ledte til beslutningen. På et p-møde siger hun, at det vel ikke er så vigtigt, at I retter på jer selv og hinanden, når I kommer til at sige 'hun' og 'hende' om Charlie, der er non-binær og bruger pronominerne 'de/dem'

?

- Hvilke dilemmaer kan udtalelsen give i personalegruppen og i samarbejdet med borgerne?
- Hvordan kan I sikre, at alle nye kollegaer kender jeres tidligere beslutninger og retningslinjer?

Social- og Boligstyrelsen

i

Man kan dele forforståelser op i bevidste og ubevidste. De bevidste er de holdninger og stereotyper, som vi åbent giver udtryk for. De ubevidste er de holdninger eller stereotyper, der påvirker vores tanker, handlinger og beslutninger, uden at vi selv er klar over det.

?

- Er du opmærksom på egne bevidste og ubevidste forforståelser? Tænk gerne over forforståelser ift. køn, men det kan også være, du kommer i tanke om andre?
- Kan du komme i tanke om eksempler, og vil du dele et eksempel med dine kollegaer?

Social- og Boligstyrelsen

i

En non-binær kønsforståelse er en forståelse af, at kønnet består af en stor variation af kønsidentiteter eller kønsudtryk. Altså ikke bare mandligt og kvindeligt; en person kan være begge, hverken-eller, noget imellem de to køn eller andet.

?

- Hvad tænker du om begreberne binær og non-binær ift. køn?
- Hvilke ord og vendinger bruger I i personalegruppen om borgernes forskellige kønsopfattelser?
- Har I brug for nogle retningsgivende rammer ift. at kunne navigere i de forskellige kønsforståelser? Hvad kunne det fx være?

Social- og Boligstyrelsen

i

Her er en kort gengivelse af tre forskellige tilgange til at forstå, hvordan et køn formes:

1. En biologisk tilgang, hvor køn ses som noget, man er givet fra naturens side: de fysiske træk som hormoner, genitalier osv. definerer kønnet.
2. En socialisationsteoretisk tilgang, hvor man ser køn som noget, man socialiseres eller opdrages til. Denne socialisering foregår i familien og igennem relationer, uden for hjemmet i fx institutioner og på arbejdet og via medier, tv, aviser mm.
3. En konstruktionistisk tilgang, hvor køn ses som noget, der skabes og udvikles gennem hele livet og mellem mennesker, men køn er samtidig formet gennem kultur og historien.

?

- Hvad tænker du om de tre tilgange? Drøft evt. én af gangen.
- Hvad kan I konkret gøre for at rumme, at der er forskellige måder at forstå køn på?

Social- og Boligstyrelsen

FORSTÅELSER OG FORFORSTÅELSER 4

i Lone er sendiagnosticeret autist. Hun er homoseksuel og har hele sin ungdom tænkt, at hendes behov for løstsiddende "drenget" tøj hænger sammen med hendes seksualitet. Nu er hun nysgerrig på, hvordan hendes autisme og sensoriske profil hænger sammen med hendes kønsidentitet og seksualitet, og hun har bedt om en samtale med dig.

- ?**
- Hvordan har du det med at skulle tage samtalen?
 - Hvordan vil du forberede dig på samtalen? Inddrager du dine kollegaer?
 - Og hvordan vil du gribe samtalen an?

 Social- og Boligstyrelsen

FORSTÅELSER OG FORFORSTÅELSER 5

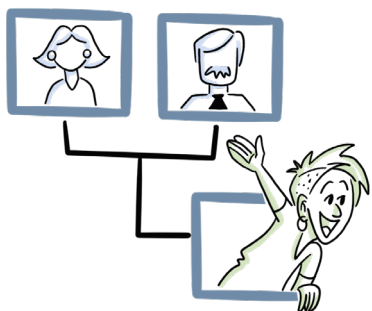

i Pilou bruger pronominerne 'de/dem'. Din kollega siger ofte i forbifarten til dig og andre kollegaer, at "det er noget pjat," eller "det kan jeg altså ikke bruge kræfter på".

- ?**
- Hvordan håndterer du din kollegas udtalelser?
 - Hvordan arbejder I med forforståelser hos jer?
 - Har I brug for nogle tiltag på området? Hvis ja, hvilke?

 Social- og Boligstyrelsen

SAMARBEJDE MED ANDRE AKTØRER 1

i Søren har igennem længere tid afprøvet forskellige kønsudtryk og pronominer. Søren er nu sikker på, at de er non-binær og vil bruge pronominerne 'de/dem'. Søren beder om hjælp til at fortælle sine forældre om sin "nye" kønsidentitet?

- ?**
- Hvordan griber du det an?
 - Hvordan kan du hjælpe med dialogen?

 Social- og Boligstyrelsen

SAMARBEJDE MED ANDRE AKTØRER 2

i Kenneth, der er i et forløb hos Center for Kønsidentitet (CKI), udtrykker tvivl ift. at gå videre med den hormonelle behandling. Han er ikke i tvivl om sin kønsidentitet som mand, men han er bekymret for, hvordan den hormonelle behandling kan have uforudsete konsekvenser. Han er utryg ved at tale med sin behandler, da han er bange for, at de vil træffe beslutningen for ham.

- ?**
- Hvordan forstår du Kenneths situation?
 - Hvad tænker du, at din rolle/opgave er?

 Social- og Boligstyrelsen

SAMARBEJDE MED ANDRE AKTØRER 3

i For tre år siden begyndte Karsten en transition fra kvinde til mand, der hidtil har inkluderet udtryk, pronominer og navn. Karsten har længe ønsket at kontakte Center for Kønsidentitet vedr. kønsbekræftende behandling. I sidste uge har I sammen taget kontakt og fået lavet en aftale. Karstens far ringer. Han er oprevet og mener, at I på bostedet opfordrer hans datter til at skifte køn. Han er meget eksPLICIT ift. at tage afstand til transkønnede, og han tvivler på, at hans datter er i stand til at træffe disse beslutninger, fordi hun er autist.

- ?**
- Hvordan håndterer du samtalen med faren?
 - Hvad tænker du, at din rolle er i samarbejdet med faren fremadrettet?
 - Og i dialogen mellem Karsten og far?

 Social- og Boligstyrelsen

SAMARBEJDE MED ANDRE AKTØRER 4

i Zander er holdt op med at komme i LGBT+ klubben for unge, som han har været glad for. Han fortæller en dag, at han oplever, at hans autisme betyder, at tilbuddet ikke passer til ham, og han føler sig anderledes end de andre. Han har brug for nogen at spejle sig i, både hvad angår kønsdiversitet og autisme.

- ?**
- Hvordan kan I som tilbud hjælpe Zander?
 - Hvordan kan vi undersøge de barrierer, der eksisterer for, at Zander har lige adgang til at deltage i fællesskaber?

 Social- og Boligstyrelsen

SAMARBEJDE MED ANDRE AKTØRER 5

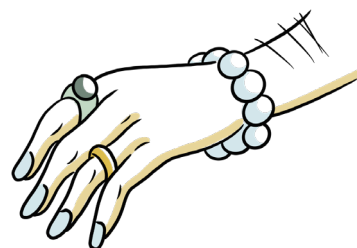

i Malene har længe haft et ønske om at få foretaget en mastektomi (fjernelse af bryster). Hun siger, at det intet har at gøre med køn og kønsidentitet, men at det er et sensorisk ubehag. Hun har bedt om støtte til at undersøge sine muligheder.

- ?**
- Hvad tænker du, at Malene skal gøre først?
 - Har du nogle bekymringer eller overvejelser ift., hvordan det skal gribes an, og hvem der skal involveres?

 Social- og Boligstyrelsen

METODER OG TILGANGE 1

i Axel er begyndt at afprøve et nyt kønsudtryk med neglelak og smykker. I fællesrummet har andre borgere flere gange kommenteret og synes fx, 'det ser fjollet ud'.

- ?**
- Hvordan håndterer du det i situationen?
 - Hvilken tilgang tænker du, at I som tilbud skal have til Axel og til de andre borgere?
 - Hvordan arbejder I med at skabe inkluderende rammer?

 Social- og Boligstyrelsen

METODER OG TILGANGE

2

i Ofte vil borgeren, som enten er undersøgende, eller som er afklaret ift. egen kønsidentitet, vide langt mere om emner vedr. køn og kønsidentitet end dig. Desuden er tanker og følelser ift. kønsidentitet meget individuelle, og bl.a. derfor vil en nysgerrig og medundersøgende tilgang ift. støtte ofte være den rette.

- ?**
- Hvilke tilgange og metoder kender du, der er nysgerrige og medundersøgende, og som læner sig op af en autismeforståelse- og faglighed?
 - Har du erfaringer med at bruge disse metoder måske endda i forbindelse med emner om autisme og kønsidentitet?

 Social- og Boligstyrelsen

METODER OG TILGANGE

3

i Du har lagt mærke til, at Sofie er begyndt at blive meget tynd. Hun har længe haft sensoriske udfordringer med mange madvarers teksturer og lugte. Efter en samtale om spisning, er du blevet opmærksom på, at Sofie ikke ønsker at have "kvindelige former", da Sofie ser sig selv som meget maskulin og også altid har følt ubehag ved sine bryster.

- ?**
- Hvordan vil du gribe en samtale med Sofie an?
 - Er der nogle erfaringer ift. din autismeviden, der kan hjælpe dig?
 - Hvilke metoder og tilgange kan understøtte samtalen?

 Social- og Boligstyrelsen

METODER OG TILGANGE

4

i Sigge er queer-person. Sigge har flere gange forklaret dig, hvad det betyder, men du har måttet erkende, at du ikke helt forstår, hvad det vil sige. Det er ikke fordi, du ikke vil, eller at du ikke hører efter.

- ?**
- Hvordan kan du alligevel samarbejde med Sigge på en anerkendende måde?
 - Er der nogle metoder, som du alligevel kan bruge til at tilbyde støtte til selvforståelse ift. det hele menneske, Sigge er?

 Social- og Boligstyrelsen

METODER OG TILGANGE

5

i Susanne er for nyligt sprunget ud som transkvinde. Hun er høj og bredskuldret og har en del kropsbehåring og skæg. I teamet er I uenige om, hvorvidt I som fagpersoner kan støtte Susannes transition, da flere er bekymrede for omverdens reaktioner.

- ?**
- Hvor stiller du dig ift. dialogen i teamet?
 - Tænker du, at man som socialfaglig støtteperson kan frasi sig en støtteopgave omhandlende køn og kønsidentitet? Hvis ja, hvornår gør det sig gældende?

 Social- og Boligstyrelsen

OMSORG OG SELVBESTEMMELSE 1

i Karen er 15 år og har længe haft svært ved at finde fællesskaber, som hun føler sig tryk i. Hun er senest begyndt at komme i en LGBT+ klub for unge, og hun fortæller dig, at hun har overvejelser om sin kønsidentitet, og at hun tænker, hun er transkønnet. Du kan mærke, at du synes, det er forhastet, og du får lyst til at tage tempoet ud af Karens proces.

- ?**
- Hvordan kan du støtte Karen og navigere i din omsorgspligt med samtidig respekt for Karens selvbestemmelse?
 - Hvordan kan du sikre, at du får reflekteret over din egen forståelse for situationen?

 Social- og Boligstyrelsen

OMSORG OG SELVBESTEMMELSE 2

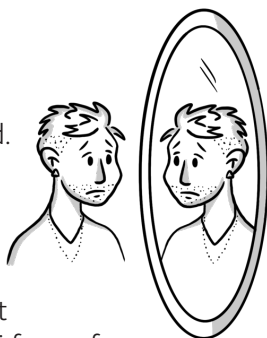
i Peter har skiftet kønsudtryk, og du frygter, at han vil blive mødt negativt af omverden – i bussen, i supermarkedet osv. Du vil gerne yde støtte i form af konsekvensberegning, "hvad kan du forvente at blive mødt af", men du er også lidt nervøs for at sætte skræmmebilleder op.

- ?**
- Hvilke perspektiver skal du være opmærksom på?
 - Hvem drøfter du dine overvejelser med?
 - Kan du trække på din autismefaglighed og hvis ja, hvordan?

 Social- og Boligstyrelsen

OMSORG OG SELVBESTEMMELSE 3

i Anders er transmand. I samtaler fortæller han, at han hele sit liv har haft et negativt selvbillede, bl.a. fordi han har følt sig anderledes både i form af autismen og kønsidentiteten. Han har haft mange negative oplevelser, som har ledt til angst og stress. Han er derfor isoleret i sin lejlighed, men han udtrykker ofte et ønske om at have nogen at spejle sig i og at indgå i relevante fællesskaber.

- ?**
- Hvordan forstår du din rolle ift. at hjælpe Anders med at identificere nogle fællesskaber og understøtte hans deltagelse?
 - Hvad tænker du?
 - Hvad gør du?

 Social- og Boligstyrelsen

OMSORG OG SELVBESTEMMELSE 4

i Alfie er 18 år og har lige fået afslag på kønsbekræftende behandling. Alfie fortæller, at han har fået informationer på sociale medier om, at man kan bestille hormoner fra udlandet på nettet.

- ?**
- Hvordan griber du det an?
 - Hvordan kan I som tilbud have en fælles tilgang til, hvordan I kan støtte Alfie i situationen og ift. at støtte borgere i lignende situationer fremadrettet?

 Social- og Boligstyrelsen

i

André bruger det meste af dagen online. Han er deprimeret og isoleret og kommer meget sjældent ud til fælles aktiviteter og spisning. Du har på fornemmelsen, at det online spil og forum, som han færdes i for tiden, er usundt for ham, og han taler negativt om sig selv. Han er også begyndt at tale om sit køn og er nysgerrig ift. sin egen kønsidentitet. Han har mødt en del non-binære autister fra andre lande i det online forum.

?

- Hvad kan ligge til grund for Andrés tegn på mistrivsel?
- Hvordan vil du starte en samtale med André om dine bekymringer for hans trivsel?
- Hvordan arbejder I med at forstå borgeres online fællesskaber?